

УДК 811.161.2–26'373.21(477.44)»15/16»

ГЕОГРАФІЧНІ АПЕЛЯТИВНІ НАЗВИ У СТАРОУКРАЇНСЬКІЙ ПИСЕМНІЙ ТРАДИЦІЇ

Олена СЛОБОДЗЯНИК

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра українського прикладного мовознавства,
вул. Університетська, 1, ауд. 233, 79000 Львів, Україна
тел.: +380 (32) 2394355*

На основі пам'яток української мови XVI–XVII ст. (рукописних та опублікованих) проаналізовано назви натурогенних об'єктів географічної оболонки Землі за походженням, семантичними змінами і словотворчою здатністю.

Ключові слова: лексема, етимон, географічна назва, пам'ятки української мови XVI–XVII ст.

Як відомо, мова має онімний та апелятивний лексикони. Лексеми на позначення рельєфу і ландшафту, вибрані з тексту пам'яток української мови XVI–XVII ст., трактуємо як апелятивні назви (гора, болонє, лѣгъ, пѣца, рѣка, џлоговина, џзвозъ, чица та ін.). Проте в сучасній славістиці їх кваліфікують по-різному: *географічні терміни* [1, 2], *географічна термінологія* [3, 11, 12, 15, 17], *географічні назви* [13, 21], *ландшафтні назви* [10, 18], *назви навколишньої природи* [16], *географічні апелятиви* [5, 9], *топографічні номені, назви топографічних об'єктів* [8] і *топоапелятиви* [7], *географічні номені, географічна номенклатура, географічні терміни* [19, 20], *географічна лексика* [4], *географічна апелятивна лексика* [14].

Такий різнобій у визначенні природи географічної лексики можливий тому, що, на думку М. Толстого, географічна термінологія «є одним із основних резервуарів для топоніміки, насамперед для мікротопоніміки, а часто на конкретній території в конкретних діалектах посідає проміжне місце між ономастичною в широкому розумінні цього слова і номінативною (загальною) сферами мови» [17, с. 17].

Об'єктом нашого дослідження є *назви натурогенних об'єктів географічної оболонки Землі* (термін П. Чучки), тобто об'єктів, не створених людськими руками. Аналізовану лексику вибрано з картотеки «Словника української мови XVI – першої половини XVII ст.», яка зберігається у відділі української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) (далі – КСУМ). Для аналізу також залучено ілюстрації з опублікованих джерел: «Книга Київського підкоморського суду (1584–1644)» (далі – ККПС) і «Документи Брацлавського воєводства 1566–1606 рр.» (далі – ДБВ).

Більшість виявлених географічних номенів XVI–XVII ст. праслов'янського походження. Вони формують ядро староукраїнської географічної лексики. До цього пласту належать слова із кожної лексико-семантичної групи:

І. Назви гірського ландшафту, зокрема гора 'значне підвищення над навколишньою місцевістю; гора', горѣз 'невелике округле підвищення на площині; горб', берѣз 'край, смуга землі, що межує з поверхнею моря, річки, озера; берег', 'урвище, берег, круча', дѣрѣз 'яр', долина 'долина', могила 'насип, могила', низина 'низовина, долина',

пагорокъ 'височина, часто з пологими схилами; пригір', холмъ 'горб; пригір' та ін.: дѣдъ пр(о)ркъ рекъ. вѣака дѣбръ наполнитѣл н вѣн холмн смѣратѣл (1489 КСУМ); Я шчт тыхъ пол дѣлатинныхъ по горѣ, а горюу чюю по долину великую то естъ шхматовѣкал граница з нами а шчт могли по рѣспѣтѣ Торговницкоѣ (Торговиця, 1527 КСУМ); Простѣ чере(з) поле ро(в)ниною... до го(р)ба крѣтѣ(го) н ш(т) чо(го) го(р)ѣзка чере(з) долину на дрѣгн(н) горѣз (Кременець, 1606 КСУМ); Тогда земля была погрѣдѣ бѣ(а) невѣдома, яко желтокъ в погрѣдѣ яйца; но повелѣнмъ бжѣимъ, зѣблѣнѣа вѣды в низины, на єдино мѣстѣ (Почаїв, 1618 КСУМ); Головъ много моего; а н чотѣ то естъ пришлол склѣчн по горахъ а перекаквиачн пагорки н холмы (поч. XVI ст. КСУМ) та ін. В той дорожцѣ прилегла в головѣхъ земля Теремненская от мѣста черезъ горѣз великнѣ, аж до высокаго горѣл (СУМ: 22).

II. Назви болотного ландшафту, зокрема багно 'багно, драговина, мочар', коло-то 'багните, грузьке місце, переважно зі стоячою водою; болото', болотина 'тс., що болото', дрозжчн 'драговина, твань': именя наши... зъ озерами... Яболотами, багнами – урожоному пану Якубови Миклашевскому (Гнойня, 1596 КСУМ); Вода шчт замкѣч того по(а) горюу шподаль болотина смро(а)лѣа не пѣтъ єє (1552 КСУМ); пѣты(н) копѣ(ц) межн тыми (ж) долинами к болотѣ, шотѣты(н) н ємы(н) до ш(а)ла (ККПС: 60); Который кды похлѣбѣтѣ ненавидѣ(т), а ненавидѣчн в земные дрозжчн вѣтрѣлетѣ н до болота прилѣплѣетѣ (1612 КСУМ).

III. Назви водних об'єктів, зокрема вода 'ріка', 'водні угіддя', рѣка 'ріка', верховє 'верхня течія річки; верхів'я', верховина 'тс.', затока 'затока ріки', єзеро 'озеро', струга 'потік, рівчак', море 'море' та ін.: а прише(а)ши къ врднѣ чѣ(м) же(с) вѣрл(н) вода н(м) ро(с)тѣчѣннѣ (XVI ст. КСУМ); от того лыса Мокрого ажъ до верховя бѣчн (1571 КСУМ); розные крѣнды н дѣпекты вѣ крѣнѣтахъ, озерѣхъ, затокахъ, полѣхъ а єножатѣхъ єкаржѣчнм от церкви божѣ чинна (Луцьк, 1622 КСУМ); прострн рѣкѣ свою на воды єгнѣцкѣн, н на рѣкн нѣхъ, н на стрѣгн, н на кавѣжн, н на вѣн єзера водѣ (серед. XVII ст. КСУМ); чере(з) шзеро простѣ у дѣ(р)овя Нѣ(т)чн(н)єкѣу а(ж) до рѣ(а)кн бѣлѣ(ц)кѣоє (ККПС: 60); в той зѣ(м)лѣ єтѣ вода глѣннѣз в той водѣ єтѣ черепахн, тѣкѣ великнє нѣжъ на єтѣ локотѣ вшн(р) н вѣдо(в)жъ (серед. XVII ст. КСУМ); Н єтѣ чѣоє окѣанъ море над нншнѣхъ морѣй слабнѣшѣоє: бо Гадниєкіє горы солѣнын єтѣ ѣ дѣл чѣош єтѣ оно море на(а) нншнѣхъ слабнѣш (серед. XVII ст. КСУМ).

IV. Назви природних ділянок однорідної рослинності (лісів, чагарників, лук), зокрема боръ 'хвойний ліс; бір', гай 'гай, ліс', мѣиз 'велика площа землі заросла деревами і кущами; ліс', дѣброва 'дїброва', лѣгъ 'поросла травою і кущами лука' та ін.: Я навѣтѣ єще тѣ(м) не ко(н)тѣ(н)тѣчнєнѣ... вѣхѣвѣшн в бо(р)... пчѣлы знашли (Житомир, 1650 КСУМ); Мѣетъ князь... чѣт замѣк... дѣржатн... з лѣбы... н гѣймн н пѣєкамн (Городно, 1507 КСУМ); Я хотѣл вѣшѣпнѣаннѣм єєлом,... тѣмѣже поѣтѣм, чѣ дѣбровою... до копанной могли (Сучава, 1501 КСУМ); догѣло єє па(н)чѣ Я(н)дрѣю бѣн(н)кѣрѣчѣ – поло-внѣа бо(а)шѣя дѣрѣовы н полѣа, чо є(с)тѣ роздѣлѣ(в)шн бѣ(с) крѣд(н)чѣ по половннѣ (ККПС: 60); Я мѣетѣ шн чѣт замѣкъ нашъ (дѣржатн) зъ рѣлѣмн шранымн н не шранымн н є полѣамн, з лѣгамн, є пѣтѣамн, є озерн н зъ єтѣвы н зъ болѣтамн н слабѣкамн н зъ рѣкамн, тѣкѣчнмн водамн (Берестя, 1508 КСУМ).

Незначна кількість назв рельєфу потрапила в українську мову через запозичення з інших мов, наприклад:

- із польської – висопъ 'острів' (ЕСУМ I: 382), яєкнѣя 'печера': Зо вѣтѣ(х)

сторонѣ землѣ и выспѣ мо(р)скн(х) до шного мѣста не(с)ного приетоупѣ е(ст) пѣвный (поч. XVII ст. КСУМ); Я дровѣн вылучены ш(т) шецована лю(д)скогшми жили в поустынахъ тилко съ звѣрми земными, въ горахъ и антрахъ земныхъ ясинахъ (Чернігів, 1646 КСУМ); Горы лѣвы езера вертепы безень ясинахъ и пршплати монмѣ зданьемъ безпечнѣйшѣ, левѣмъ в ты(х) пр(о)роцы лбо мешкаючи лбо погрѣженнѣ боудчи пр(о)р(о)ковани (Острог, 1598-1599 КСУМ).

- із тюркських (чи за їх посередництвом) – байракъ ‘лісок у яру; лісова долина’ (ЕСУМ I: 117–118; Ф. I: 231), яръ ‘яр’ (Ф. IV: 559), лиманъ ‘затока з морською водою в гирлі річки або озеро поблизу моря’ (ЕСУМ III: 233): Отпнидѣю... предком монмѣ вѣ сенокоснѣ и пахотнѣ заходи и байраки (Чигирин, 1600 КСУМ); Штокъ морскій; нога, анма(н) лбо шетровъ, выпѣ (Київ, 1627 КСУМ); Н въ француз(з)скої землѣ етѣ рѣк(а) роданъ, которой така етѣ мощъ и гвалтовнорть: же лиманъ езеро переходачи нѣкды з его водами не мѣшлетѣа (КСУМ); Въ томѣ брегы и яркы вѣдѣ цркѣрѣ а знаковъ меджы, выкол почавши понижѣ млина одъ бродѣ протѣ в горѣ кѣ полночи (КСУМ).

- з німецької мови: бейкндѣ ‘гірський хребет; гори’ (ЕСУМ I: 176-177; Ф. I: 161), грѣнтѣ (кгрѣнтѣ) ‘земля, земельні угіддя; ґрунт’ [ЕСУМ I: 606; Ф. I: 464; Bogus 182], плацѣ ‘земельна ділянка’: нехай вѣдаютѣ запевнѣ которинколвекъ и въ самомъ Рнмѣ... мешкають, и въ Влокой землѣ, и въ повѣтахъ и землахъ што за Яппійскими и Пирнійскими горами лбо за бейкндами, ажъ и до Гадра живѣ(т) (Київ, 1619 КСУМ); ш то(т) кгрѣнтѣ, ш которы(н) мене па(н) Прежо(в)скн(н) позывае(т), пере(а) комо(р) ннко(м) землѣ Внѣ(в)ское пано(м) Нвано(м) Ла(с)ком приегѣ вчинн(а) (ККПС: 58); Шго(н)... Пожретѣ землѣ и житѣ еи, попалятѣ кгрѣнтѣ гврѣ (Київ, 1619 КСУМ); Я лачи ч себе в двор, то ест пекарню, сѣнн, светлицѣ, комнатѣ в тылѣ, коморѣ пивницѣ в огороде мыланю, дом наш власны на грѣнтѣ лбо на плацѣ волном под правом и волостѣю земскою шаяцкою в мѣстѣ Внѣвѣ (Київ, 1625 КСУМ); штецѣ Василей... арендовалъ мнѣ кгрѣнтѣ, шной церквѣ зданѣ належны: пол, сенокати и заросли (1577 КСУМ); да(н) медовѣю побрано в ты(х) же вы(ш) речоныхъ по(а)данныхъ и пчолы по кгрѣ(н)тахъ ч бо(р) тяхъ повидрано (Житомир, 1650 КСУМ); отѣ чоее пожежи копа, вземши з села мого Кобча слѣдъ, одвѣла аж до границы на грѣнтѣ нхъ Рожницкѣ (Луцьк, 1583 КСУМ); кни(з) янѣш звар(з)скн(н)... посѣга(а) и забрѣ(а) кгрѣнтѣ пнѣ мого (Вінниця, 1602 КСУМ).

- із румунської – грѣло ‘рукав ріки, гирло’: шттолѣ долѣ Прѣтком брегѣ протѣв Сѣханѣ а пак отолѣ право од грѣлѣ Топлиннѣ гдѣ минет черѣс Троганшм гдѣ и выше писанно ест (Сучава, 1520 КСУМ).

- із грецької – антра ‘печера’ (див.: СУМ I: 112), окіанъ ‘океан’ (ЕСУМ IV: 169): Я дровѣн вылучены ш(т) шецована лю(д)скогш... сими жили в поустынахъ тилко съ звѣрми земными, въ горахъ и антрахъ земныхъ ясинахъ (Чернігів, 1646 КСУМ); Н етѣ чое окіанъ море над иншнхъ морей главнѣйшоѣ (серед. XVII ст. КСУМ).

Маючи в основі своїй праслов’янські етимони, українські географічні назви XVI–XVII ст. набули власного звучання завдяки необхідним словотворчим засобам, що можуть мати відповідники в інших слов’янських мовах: це суфікси -нн(а) (бѣковннѣ, нн-знна, грабннѣ, вызннѣ, гѣшавннѣ), -акъ, -якъ (березнякъ, дѣвнякъ), -окъ (берѣтокъ, корокъ, влокъ, верокъ, гайокъ, горбокъ, лѣсокъ, ярокъ), -очокъ (борочокъ, лѣбочокъ, потчокъ), -к(а) (горка, дѣбовъзка, кглинка, рѣчка), -нцѣ(ѣ) (врочнцѣ ‘урочище’, злочноцѣ ‘пустище’, рѣчнцѣ ‘ріка’), -нкъ (кгрѣнтнѣ) і префікси од-(от-) (однѣга, отнѣга), па- (пагорбокъ),

пере- (перелібок). Низка географічних назв утворилася префіксально-суфіксальним способом (взгорок 'пагорбок', зяброде 'місцевість за бродом', зягоре 'загір'я', зякозе 'узвіз', зяліце 'узлісся', зябочь 'узбіччя', зялибок 'ділянка землі, залита водою', зялуже 'луг', зяполье 'місце за полем', зямежок 'прилегла до межі частина поля', межягоре 'межигір'я', пагорок 'пагорб', үзножье 'видолинок', үзліце 'узлісся' та ін.), а також безафіксним унаслідок усічення девербативів (злүцгь 'зарості', зякалз 'гребля', окрүкз 'ділянка землі', протокз 'рукав річки, струмок, що з'єднує дві водойми', ппдз 'похила поверхня чого-небудь, пологий спуск (гори, горба та ін.)', үтүпз 'виступ або виїмка' та ін.).

Продуктивним способом збагачення географічної лексики було переосмислення загальноживаних на той час слів. Наприклад, у результаті метонімічного переносу слово коротка на позначення широкого входу чи в'їзду в будівлях, стінах, мурах, який запирається стулками (дет. див. : СУМ IV: 234) перейшло до розряду географічної лексики, набувши значення 'відгалуження ріки, віднога': Свѣтъ(а)чѣтъ нѣтоуранистовѣ, нѣжъ ннлз цѣоро(к) покропльнчн бѣего егпѣтоу страны, седма ш(т)ногнми або короткми впадѣтъ в шкнннз (поч. XVII ст. КСУМ). Чи внаслідок метафоризації анатомічна назва жила 'кровоносна судина, жила' (дет. див.: СУМ IX: 163–164) розширила свою значеннєву базу за рахунок появи значення 'тріщина земної кори, заповнена якоюсь породою або водою': В морн зяль соүтъ чяковн мѣстл..., которнми вода впадѣтъ вночүгз зямлѣ, н рлходнчѣл по жнлхз, н дѣбрл(х) онхз (Почаїв, 1618 КСУМ). Назви ландшафту часто виникали внаслідок метонімічного перенесення ознаки в напрямку «назва дерева (куща) → назва лісового масиву, заростей із тих же дерев, кущів», зокрема дубн 'дубовий ліс', лоза 'лози', согни 'сосновий ліс': зямнлѣ берѣжѣ(ц) кнн // ... лѣго(в) н дубо(в) ннн боро(в) мѣстннхз, ... нѣ маю(т) (Кременець, 1545 КСУМ); Н отчъ чѣѣ ннвы н сѣножлчѣн Пүннчѣскнхз, чѣюжъ рѣчкѣю бырцѣмз, чѣрѣз лозү, промѣжъ бороковз рччлѣмз ү озеро долгоѣ, ... дүгнл рѣчкѣ Крнвлѣ Почлннн зышлѣлѣ (Київ, 1539 КСУМ); по(д)стлрѣстн(н) берѣстѣ(н)скн(н) ... шкззывлнл нлмз грнн стлрѣе злрѣльѣе зѣчннчѣе 8 согнл(х) велнкнхз (1546 КСУМ) та ін.

Виявлено географічні назви, які утворені морфолого-синтаксичним способом. Наприклад, унаслідок субстантивзації виник іменник зялозное 'місце за лозами': мы в чѣѣ озеро, н в жерелѣ н в зякопы, н в зялозное нѣ вчтүпүѣмз (Київ, 1545 КСУМ).

У мові XVI–XVII ст. функціонували численні складені назви рельєфу та ландшафту – атрибутивні словосполучення типу мала долина 'долинка', зямлѣ зялүжнл 'луг', ннзкѣ мѣчѣ 'низовина, видолинок': л Кнннблгѣн ннвн грннчү полѣнн еснн үѣрхз подлѣ малѣ долннн н зямежокз малѣ ннвкн (Київ, 1507 КСУМ); Я сѣн ннст дрүгн зл зѣ(м)лю зялүжню (Бенедиківці, 1603 КСУМ); белз пннз мннчл хлчтровзкнн... ннзкнмз мѣчѣомз... нлпрѣтнвк8 врѣчлцл крлглого бо(р)ков (1546 КСУМ) та ін.

Отож географічна лексика є невід'ємною частиною українського лексикону і одним із найдавніших його пластів. Важливу роль для поповнення корпусу староукраїнської географічної лексики відіграла наука того часу, зокрема праці видатних мандрівників, літописців, учених-лексикографів. Чимало географічних понять (із-поміж них пацани горн, морѣ пїцнлнѣ, горы солнны та ін.), як стверджує П. Чучка [20 с. 14], увійшли в українську мову завдяки опосередкованому чи безпосередньому ознайомленню корінного населення України з географічними об'єктами, не характерними для території їх проживання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Білінська Л.* Місцеві географічні терміни у покутських та західнополіських говірках / Л. Білінська // *Західнополіські говірки в просторі і часі : Волинь філологічна : текст і контекст.* – Луцьк, 2010. – Вип. 9.
2. *Громко Т. В.* Семантичні особливості народних географічних термінів Центральної України (на матеріалі Кіровоградщини) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. / Т. В. Громко. – Кіровоград, 2000.
3. *Данилюк О. К.* Географічна термінологія Волині : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. / О. К. Данилюк. – К., 2000.
4. *Данилюк О. К.* Регіоналізми у складі географічної лексики Волині / О. К. Данилюк // *Slavica та baltica в ономастиці України.* – К., 1999. – С. 78–90.
5. *Марусенко Т. А.* Матеріали к словарю украинских географических апеллятивов / Т. А. Марусенко // *Полесьє (Лингвистика. Археология. Топонимика).* – М., 1968. – С. 206–255.
6. *Москаленко А. А.* Лексико-семантичні діалектизми в молдавських грамотах XV ст. / Т. А. Москаленко // *Праці XIII Республіканської діалектологічної наради.* – К., 1970. – С. 52–57.
7. *Німчук В.* Історія української мови. Лексика і фразеологія / В. Німчук. – К., 1983.
8. *Німчук В. В.* Про українську псевдонімію та криптонімію / В. В. Німчук // *Українська мова.* – 2002. – № 2. – С. 30–58.
9. *Подольська Н.* Словар русской ономастической терминологии. / Н. Подольська / – М., 1988.
10. *Посацька-Черняхівська Є. М.* Топонімічні ландшафтні назви / Є. М. Посацька-Черняхівська // *Питання українського мовознавства.* – Львів, 1998. – Кн. 3. – С. 164–169.
11. *Рудницький С.* Начерк географічної термінології / С. Рудницький // *Збірник Математично-природописно-лікарської секції НТШ.* – Львів, 1908. – Т. XII. – I. Математична географія. II. Фізична географія. III. Біологічна географія. – С. 1–16.
12. *Рудницький С.* Причинки до географічної термінології / С. Рудницький // *Збірник Математично-природописно-лікарської секції НТШ / під ред. д-ра В. Левицького і д-ра С. Рудницького.* – Львів, 1913. – Т. XV. – Вип. II.
13. *Рудницький Я.* Географічні назви Бойківщини / Я. Рудницький // *Українська Вільна Академія Наук. Серія : Назвознавство.* – 1962. – Ч. 23–24.
14. *Сіденко Н. П.* Географічна апелятивна лексика східностепових говірок центральної Донеччини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / Н. П. Сіденко. – Донецьк, 2003.
15. *Сокіл Н.* Народна географічна термінологія Гуцульщини та Бойківщини / Н. Сокіл // *Вісник Прикарпатського університету. Філологія (мовознавство).* – Івано-Франківськ, 2008. – Вип. XIX–XX. – С. 43–46.
16. *Ткач Ф. Є.* До характеристики словникового складу мови українських ділових документів середини XVII ст. (назви навколишньої природи і людини) / Ф. Є. Ткач // *Праці Одеського університету.* – Одеса, 1959. – Вип. 9. – Т. 149. – С. 227–228 – (Серія філологічних наук).
17. *Толстой Н. И.* Славянская географическая терминология : Семасиологические этюды / Н. И. Толстой. – М., 1969.

18. Худаш М. Л. Ландшафтні назви в пам'ятках української актової мови XIV–XV ст. / М. Л. Худаш // Дослідження і матеріали з української мови. – К., 1962. – Т. V. – С. 143–157.
19. Чернораева Т. Н. Топонимия и географическая номенклатура Приамурья : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. / Т. Н. Чернораева – Хабаровск, 2002.
20. Чучка П. П. История становления украинской географической номенклатуры : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. / П. П. Чучка – К., 1981.
21. Hrabec S. Nazwy geograficzne Nuculszczyzny / S. Hrabec . – Kraków, 1950.

ДЖЕРЕЛА

- ДБВ – Документи Брацлавського воєводства 1566–1606 років / упорядники: М. Крикун і О. Піддубняк . – Львів : НТШ, 2008. – 1217 с.
- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови : в 7-ми т. – К., 1982–1989.
- ККПС – Книга Київського підкоморського суду (1584–1644) / відп. ред. В. Німчук. – К., 1991.
- КСУМ – Картотека Словника української мови XVI–I половини XVII ст. – Зберігається в Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів).
- СУМ – Словник української мови XVI – I половини XVII ст. / відп. ред. Д. Г. Гринчишин. – Львів, 1996–2008. – Вип. 1–14 (видання незавершене).
- Ф. – Фасмер М. Этимологический словарь русского языка / пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева. – М., 1964–1973. – Т. 1–5.
- Boryś – Boryś W. Słownik etymologiczny języka polskiego. – Kraków, 2005.

Стаття надійшла до редколегії 30.01.2011

Прийнята до друку 14.02.2011

GEOGRAPHICAL APPEALING NAMES IN THE OLD UKRAINIAN WRITTEN TRADITION

Olena SLOBODZIANYK

The provided analysis is based on the Ukrainian records of the 16th-17th cc. (both manuscripts and published texts) and touches upon names of naturogenic objects of the geographic shell of the Earth, namely on their origin, semantic changes and word-formation capacity.

Key words: lexeme, etymon, geographic name, Ukrainian records of the 16th-17th cc.

ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ АПЕЛЯТИВНЫЕ НАЗВАНИЯ В СТАРОУКРАИНСКОЙ ПИСЬМЕННОЙ ТРАДИЦИИ

Елена СЛОБОДЗЯНИК

На основании памятников письменности украинского языка XVI-XVII в. (рукописных и опубликованных) проанализировано названия натурогенных объектов географической оболочки Земли за происхождением, семантическими изменениями и словообразовательной способностью.

Ключевые слова: лексема, этимон, географическое название, памятники письменности украинского языка XVI-XVII в.